

Er ref/dnr: LI2025/01620

Vårt dnr: 2025/0118

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Stockholm 17 december 2025

Yttrande över EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034, specifikt villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik (COM/2025/559 final)

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen välkomnar att EU-kommissionen vill stärka genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken och den europeiska havspakten, men konstaterar att fondförslaget inte tillräckligt speglar den kritiska ekologiska situationen i EU:s hav.
- Naturskyddsföreningen anser även att beskrivningen av tidigare fonders effekter är missvisande, då den bortser från fortsatt överfiske, sviktande bestånd och att EU:s havsmiljömål är långt ifrån att uppnås.
- Naturskyddsföreningen anser att fondens mål måste knytas tydligare till EU:s bindande miljö- och havsmål, inklusive MSFD:s krav på god miljöstatus före 2030, EU:s biodiversitetsstrategi, Art- och habitatdirektiven, samt FN:s globala mål 14.
- Naturskyddsföreningen noterar att ekonomiska och marknadsrelaterade insatser ges oproportionerligt stort utrymme, medan den ekologiska dimensionen - som utgör grunden för näringens långsiktiga överlevnad - ges otillräckligt fokus.
- Naturskyddsföreningen anser att fondens stöd måste villkoras av faktisk ekologisk nytta, och att indikatorer för bland annat beståndsstatus, övergödning, föroreningar, habitatkvalitet och biologisk mångfald måste ingå i fondens prestationsramar.

Specifika synpunkter

Naturskyddsföreningen välkomnar att EU-kommissionen vill stärka genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken och världshavspakten, samt främja blå ekonomi och kustsamhällens resiliens. Samtidigt är vi oroad över att fondens mål och prioriteringar i praktiken riskerar att underskatta den ekologiska dimensionen och inte fullt ut adressera den försämrade statusen i våra marina miljöer.

Kommissionen föreslår att allt finansieringsstöd till fiske, hav, vattenbruk och Ocean Pact bakas ihop i en fond inom NRP-fonden (2028–2034). Syftet är att stödja fiskerinäringen, kustsamhällen, energiomställning och vissa havsrelaterade insatser.

I förslaget framhålls dock näringens behov betydligt mer än behoven kopplade till havens ekologiska tillstånd. Kommissionen hävdar att detta är förenligt med GFP och andra regelverk inom EU, men utelämnar centrala miljölagar som Havsmiljödirektivet, Naturrestaureringsförordningen, Ramdirektivet för vatten och Art- och habitatdirektivet.

I bakgrunden till förslaget påstås att tidigare fondstöd varit framgångsrikt trots tydliga bevis på fortsatt överfiske med sviktande fiskbestånd¹, miljömål som är långt ifrån att nås² och marina miljöer som är under fortsatt högt tryck. Den inledande bakgrundstexten saknar en realistisk beskrivning av havens ekologiska tillstånd och behovet av att radikalt stärka bevarandet. En förutsättning för en stark fiskerinäring är först och främst havsmiljöer i gott skick, vilket är något som inte tillräckligt tydligt har varit styrande under tidigare fond-perioder.

Trots tidigare EU-fonder och stödprogram för fiskeri, vattenbruk och kustsamhällen kvarstår allvarliga ekologiska utmaningar i svenska hav. Östersjön präglas fortfarande av övergödning, syrebrist, föroreningar och utarmning av viktiga fiskbestånd³, medan Västerhavet har ett fortsatt ansträngt ekologiskt tillstånd, där flera fiskbestånd ligger under biologiskt säkra nivåer och endast begränsade lokala förbättringar har konstaterats⁴. I ljuset av detta framstår de nuvarande formuleringarna i förslaget, som talar om "hållbarhet för haven" och "resiliens" i generella termer, som otillräckliga för att verkligen adressera de akuta miljöproblemen.

Fonden bör tydligare knyta sitt stöd till EU:s befintliga miljö- och havsmål, såsom Marine Strategy Framework Directive (MSFD) med målet att uppnå god miljöstatus senast 2030, Habitats- och Fågeldirektiven för skydd och återställning av känsliga marina habitat, EU:s strategi för biologisk mångfald 2030 med mål om skydd av minst 30 procent av EU:s hav, samt den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) som syftar till att säkerställa hållbara

fiskbestånd. Stödet bör också bidra till FN:s globala mål 14 (Livet under vatten) och klimatmålen enligt Parisavtalet.

Naturskyddsföreningen har granskat förslaget och vill lyfta några centrala punkter ur ett miljö- och havsperspektiv.

Redan i de inledande skälen (1–4) framgår att unionsstödet ska tillhandahållas inom ramen för Nationella och regionala partnerskapsfonden och bidra till den europeiska havspakten, den gemensamma fiskeripolitiken och utvecklingen av den blå ekonomin. Vi noterar dock att den ekologiska dimensionen av hållbarhet inte är tillräckligt tydlig i skälen. Formuleringar om "hållbarhet för haven" och klimatneutralitet fångar inte in behovet av att bevara biologiska resurser, ekosystemens bärkraft och resiliens, vilket är avgörande för långsiktigt hållbart fiske och vattenbruk. I skäl (3–4) blir beskrivningen något starkare, eftersom bevarandet av marina biologiska resurser explicit nämns, men fokus på faktisk ekologisk återhämtning och skydd för hotade ekosystem är fortfarande begränsat.

Paragraf 5 framhäver vikten av det småskaliga kustfisket.

Naturskyddsföreningen stödjer att denna sektor ges särskild uppmärksamhet, eftersom den är starkt beroende av sunda lokala fiskbestånd. Samtidigt innebär detta att fonden måste prioritera och säkerställa att ekosystemens hälsa och biologiska resurser ges en tydligare roll inom ramen för finansiering. Paragraf 6 föreslår förmånsbehandling för småskaligt fiske med upp till 100 procent stödnivå, men småskaligt fiske är inte per definition hållbart. Naturskyddsföreningen anser därför att förmånsstödet bör kopplas till tydliga kriterier för ekologisk hållbarhet.

Paragraferna 7-10 rör olika delar av den europeiska havspakten, miljö- och klimatmål, den blå ekonomin och vetenskapligt baserat beslutsfattande. Naturskyddsföreningen ser brister i att formuleringarna ofta prioriterar innovation och ekonomisk utveckling framför grundläggande ekologiskt skydd. Till exempel riskerar formuleringar som "med utgångspunkt i innovativa lösningar som tas fram genom forskning och vetenskap" att underminera behovet av grundläggande ekologiska åtgärder. Det som krävs är inte främst tekniska lösningar, utan att ge ekosystem faktiskt utrymme att återhämta sig genom skydd och minskad påverkan.

Vi noterar även att mycket fokus läggs på marknadsstöd, producentorganisationer och fiskets ekonomiska aspekter, medan den ekologiska dimensionen får ett oproportionerligt litet utrymme, trots att det är ekosystemets gränser som näringen bygger på.

Sammanfattningsvis ser vi att förslaget i många delar främjar ekonomiska och sociala mål, men att den ekologiska hållbarheten och skyddet av marina resurser behöver stärkas.

För att fonden ska kunna uppfylla sina miljö- och havsmålsättningar är det avgörande att ekologisk hållbarhet prioriteras framför generell "blå tillväxt" och innovationsmål. Stöd bör villkoras på faktisk ekologisk nytta och återställande av ekosystem. Tydliga indikatorer och mål bör införas, till exempel att kommersiella fiskbestånd ligger på biologiskt säkra nivåer, övergödning och tillförsel av föroreningar minskar, syresättningen förbättras och marina habitat samt biologisk mångfald återställs. Fonden bör också säkerställa att de planerade åtgärderna är fullt integrerade med MSFD och andra direktiv, så att EU:s havspolitiska mål kan nås på nationell nivå.

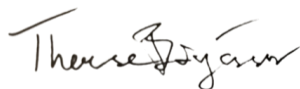
Förordningen har potential att bidra positivt men i sin nuvarande utformning saknas starka mekanismer som säkerställer att stöd prioriterar ekologisk återhämtning framför rent ekonomiska intressen. Vi rekommenderar att bestämmelserna kompletteras med bindande krav på förenlighet med MSFD, Art- och habitatdirektivet, WFD, införandet av ekologiska indikatorer i prestationsramen, öronmärkning för restaurering, samt skarpa förbud mot stöd som ökar fisketrycket eller möjliggör exploatering av känsliga habitat. Miljövillkor måste vara bindande, för att kunna styra pengarna och förvaltning i riktning mot havsmiljöer av god status.

Detta remissvar har utarbetats av Emelie Lundqvist, sakkunnig Hav och fiske vid rikskansliet, med hjälp av Therese Börjesson chef för avdelningen Biologisk mångfald och miljögifter på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen
Stockholm dag som ovan

Beatrice Rindevall
Ordförande

Therese Börjesson
Avdelningschef
Biologisk mångfald och miljögifter